

СЕКЦІЯ «ЕКОНОМІКА Й УПРАВЛІННЯ»

СОЦІАЛЬНО - ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Викладач Зубко К.Ю., студ. Панібратцева О., КІ СумДУ

Глобалізація — це процес всесвітньої економічної, політичної та культурної інтеграції та уніфікації. Глобалізація є неминучою тенденцією, яка вимагає створення діючих механізмів управління і регулювання не лише на рівні світового співтовариства, а й у межах окремих держав, регіональних об'єднань.

Технологічний прогрес та сучасні комунікаційні системи створюють сприятливі можливості для обміну різноманітними ресурсами, товарами та послугами. Тому для кожної країни першочерговими завданнями є якомога грамотніше та економічно ефективніше скористатися новими перспективами, реалізувати національні економічні інтереси на світових ринках [7].

Зі здобуттям Україною незалежності у 1991 році почався новий етап в історії українського народу. Самостійна країна одержала можливість налагоджувати зв'язки з іншими державами, стала повноправним суб'єктом міжнародних відносин і в повній мірі включилася в глобальні процеси. Стратегічною метою і пріоритетним напрямком в реалізації національних інтересів України стала її інтеграція до співтовариства європейських держав [1, с. 96].

Однією з найважливіших проблем сучасної української економіки є аналіз питань, які виникають на шляху євроінтеграції та пошуку механізмів їх ефективного вирішення. Європейська спільнота висуває до будь-якої країни-претендента ряд вимог щодо розвитку економічної і соціальної сфери держави. Основним кроком на шляху євроінтеграції стало виконання Плану дій "Україна – ЄС". Його реалізація – один із ключових інструментів наближення України до європейських стандартів. Результати проведення експертних оцінок показують, що досягнення багатьох з пріоритетів, визначених Планом дій, знаходиться на незадовільному рівні виконання. Особливо це стосується питань у соціально – економічній сфері [3, с. 15]. Однією з основних перешкод на шляху розвитку й економічного зростання України є високий ступінь корупції. Дуже стримано оцінюються досягнення у сфері подолання бідності й підвищення зайнятості: 40,4% опитаних експертів упевнені, що успіхів у цьому напрямі немає, 43,3%

відзначили "певний прогрес". Такі оцінки не стали несподіваними. Впродовж останніх років кардинальних змін у поліпшенні добробуту населення не відбулося. Близько чверті громадян України перебувають за межею бідності. Разом з тим соціальне розшарування набуває небачених масштабів. Зберігається критичне співвідношення доходів найбагатших і найбідніших громадян – 30:1 (у країнах ЄС ця пропорція становить 5,7:1). Європейська сторона також вважає однією з основних проблем України високий рівень бідності її громадян.

Неоднозначними є експертні оцінки успішності дій української влади у напрямі поліпшення інвестиційного клімату і створення ефективної ринкової економіки. Це, очевидно, зумовлено недостатністю зусиль, спрямованих на створення сприятливих умов для розвитку бізнесу й залучення інвестицій. В Україні продовжує діяти одна з найсуперечливіших у світі систем оподаткування, а ЄС у своїх офіційних документах до проблем, що перешкоджають залученню інвестицій в Україну, відносить невизначеність прав інвесторів, адміністративний і податковий тиск [6].

Не вирішена проблема безпеки підприємництва – з 2006 року у країні почастишали випадки рейдерства, сфера економіки залишається значною мірою криміналістичною. Загалом у рейтингу економічних свобод, який складають Heritage Foundation і The Wall Street Journal, Україна займає 125-те місце з 161 країни світу в категорії "в основному невірні країни".

Одним з важливих кроків на шляху євроінтеграції України стало приєднання до Світової Організації Торгівлі, яке відбулося 16 травня 2008 року. З метою поступової адаптації торговельно-орієнтованих економічних відносин до правил СОТ, за координації Міністерства економіки у 2008 році розроблено короткострокову програму дій – "План першочергових заходів щодо виконання зобов'язань України в рамках членства у СОТ" та програму дій на середньострокову перспективу – "План заходів щодо адаптації економіки України до вимог СОТ".

За розрахунками Українського національного комітету Міжнародної торгової палати, членство України в СОТ повинно було стимулювати додатковий приріст ВВП обсягом 1,5 – 2 млрд. доларів США, за сприятливих обставин – до 4 млрд. доларів [4].

Найбільш суттєвим наслідком для громадян та вітчизняних виробників вступу держави до СОТ стало врегулювання питань доступу українських товарів і послуг до ринків країн-членів СОТ та іноземних товарів і послуг – до вітчизняного ринку. Загалом експортно-орієнтовані сектори економіки (головним чином

металургія) мали отримати особливо великий зиск від вступу до СОТ завдяки відкриттю міжнародних ринків для українських товарів [5]. Насправді обсяги експорту товарів 2008 року збільшилися порівняно з 2007-м на 35,9% - до 67,7 млрд. доларів, а імпорт зріс на 41,1% і сягнув 86 млрд. доларів. Високі темпи приросту зумовлені насамперед сприятливою для українського експорту кон'юнктурою на зовнішніх товарних ринках усередині року, а також значним внутрішнім попитом на імпорتنі товари споживчого та інвестиційного призначення. Всередині 2008 року (період зростання обсягів зовнішньої торгівлі) порівняно з першим півріччям 2007 року відбувалось сумарне зростання експорту приблизно в 1,5 рази, а імпорту – в 1,6 разів [4].

Відбулося також різке скорочення інвестицій в основний капітал. Уперше з початку економічного зростання у країні зафіксований від'ємний показник. Крім того, попри прогнози прибічників членства України в СОТ, не відбулося нарощування прямих іноземних інвестицій. Їхнє скорочення перевищило 22% порівняно з попереднім роком. Уповільнились також і темпи зростання обсягів роздрібної торгівлі [2, с. 133-135].

Водночас на внутрішньому споживчому ринку сталися певні негативні зрушення. Так, частка продажу споживчих товарів, що виробляються в Україні, становила 2008 року 63,1% в структурі роздрібного товарообігу торгової мережі, що на 1,4% менше, ніж 2007 року. Питома вага продовольчих товарів залишилась незмінною (88,2%), а для непродовольчих товарів зменшилась на 1,8% і дорівнювала 51,2%. У загальному обсязі роздрібного товарообігу підприємств частка непродовольчих товарів збільшилась і склала 67,9% проти 67,1% 2007 року [4].

Отже, економічна інтеграція України з Європейським Союзом створює перспективи оптимізації усього комплексу глобалізаційних відносин. Сучасною економічною наукою доведено, що національне господарство може раціонально використовувати свої ресурси лише у великих наднаціональних економічних системах, де воно одночасно виступає в двох іпостасях: індивідуального та колективного суб'єкта міжнародних економічних відносин. Інтегруючись до Європи, Україна прагне не лише підняти рівень свого економічного, соціального та інституціонального розвитку до європейських норм і стандартів, а й більш активно впливати на перебіг міжнародного економічного життя як майбутній член Європейського Союзу. На цьому ще раз варто наголосити в умовах перерозподілу сил між головними економічними центрами світу.

Аналізуючи макроекономічні наслідки вступу України в СОТ, слід визнати: членство України у цій міжнародній торговельній організації не привело до очікуваних позитивних наслідків, які могли б проявитися у пом'якшенні впливу кризи на реальний сектор економіки – промислове виробництво та інвестиційну діяльність. Через високий рівень залежності від зовнішньої торгівлі економіка України виявилась надто вразливою до впливу негативних факторів глобальної кризи.

1 Гладський, О. Основні умови та фактори здійснення євроінтеграційного вибору України // Вісник НАДУ при Президентові України. – 2005. – № 3. – с. 94–101.

2 Жаліло Я.А. Євроінтеграційні перспективи України: від декларацій – до дій // Стратегічні пріоритети – 2009. - № 3(12) – с. 129-135

3 Онищенко, В. П. Україна у координатах Європейського Союзу / В. П. Онищенко // Зовнішня торгівля: право та економіка. – 2008. – № 3. – С. 5–14.

4 <http://wto.in.ua>

5 <http://www.minfin.gov.ua>

6 <http://www.nbu.gov.ua>

7 <http://uk.wikipedia.org>

АНАЛІЗ СТАНУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В ПЕРІОД КРИЗИ

Викладач Зубко К.Ю., студ. Семеренко І., КІ СумДУ

Національна економічна система, що має інтеграцію у світове господарство, не могла залишитися осторонь світових процесів. І порушення макростабільності на зовнішніх ринках вплинуло на внутрішні процеси в Україні. У більшості країн світу практично увесь кризовий 2009 рік ціни падали, тоді як в Україні, не дивлячись на найбільше у Європі падіння ВВП - росли. Зараз спад економіки припинився, і хоча стійкого зростання немає, і економіка сильно відстає від до кризового рівня ціни в Україні продовжують рости.

За даними Держкомстату ціни на споживчі товари і послуги виросли на 1.9%, в т.ч. на продукти харчування на 3.5%. Це вище ніж зростання у лютому 2009-го, а такого зростання цін на продукти харчування не було з квітня 2008 року. Ціни ростуть переважно на продукти першої необхідності, які споживають всі, в першу чергу, малозабезпечене населення. В той же час, на послуги, і промислові